

„Soča“ izhaja vsako saboto in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto . . . . . f. 4.—
Pol leta . . . . . „ 2.—
Četrt leta . . . . . „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto . . . . . f. 4.50
Pol leta . . . . . „ 2.30
Četrt leta . . . . . „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60.“

SOČA

Pri oznanilih se plačuje za navadno tri-stopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat.

Za večje črke po prostoru in vsaki pot 30 kr. za kolok.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Contrada della Croce 233, poleg preture, kjer se nahaja tudi upravnništvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Naš notranji položaj.

Žalost obide vsacega dobrega Avstrijana, ko vidi, da v Avstriji zvonec nosi stranka, ki nima v sebi nič zdravega, čistega in nezkaženega, strauka, kateri je od nje rojstva vtisnjen pečat nemožnosti. Pod židovsko-advokatsko-denarnim upljivom se je ta stranka razvijala, dunajsko časopisje je postalo nje krilo in v tem sieparskem krilu se je svetu prezentirala, dokler nij postala vsegamogočna in pršla do zlatega korita, pri katerem je jela in pala, na levo in desno delila in se opjanila.

V svoji pjanosti pa si je mislila in si še zmerom misli: „l'etat c'est moi“ — „Avstrija sem jaz.“ Jaz bom zdaj pravice delila; kar meni iz korita pade, naj dobijo drugi in kar je meni prav, mora biti vsem prav, car tel est mon plaisir. Francoski Lafontaine je spisal mnogo slavni basni in med temi tudi eno pod naslovom „La mouche“ (muha); muha se uiede na upreženega konja in mu pije kri; ko konj pride na vrh gore sv. Gotharda, se muha hvali; jaz sem pripeljala voz na tako visoko goró; a v tem hipu se konj oddahne, z repom pomihne in muho odbije. Tej muhi so podobni tudi naši ustavoverci, kateri se šopirijo in hvalijo, da so v stani Avstrijo pripeljati na sigurna tla brez vsake druge pomoči. Mi jih le pomiljujemo, kajti naphinjenca nj mogoče sprebrniti; on roji naprej dokler ga ne zadene osoda one Lafontaineve muhe.

Ta strauka, nekoliko časa v kot potisujena, je zdaj zopet na krmilu; pozabila je dosti, navadila se pa nij prav nič.

Ona, ki se v enomer hvali, da je ustavoverna, podkopuje dan za dnevom ustavo, med tem pa trobi po svetu, da jo federalisti podkopujejo; ona, ki se pred svetom hini, da je liberalna ali svobodoljubna, in federaliste s črnjaki, temnjaki i. t. d. pita, podkopuje temelje svobode, katero hočejo uživati vsi avstrijski narodi.

Dokaz temu je nova postava, o direktnih (neposrednih) volitvah za silo, katera ima deželni zborom odvzeti važno pravico in zagotoviti življenje državnemu zboru.

Kakor smo uže v zadnjem listu omenili, zamore ministerstvo s pomočjo te postave zaukazati, če državni poslanci kacega dež. zbora nočejo iti

v državni zbor, da volijo volilci po dotičnih skupinah naravnost poslance v drž. zbor. Ta postava je začetek ustavoloma; ona namerava preziranje dež. zborov, kateri so temelj naše ustave. Če bo denašnje ministerstvo še kaj časa na krmilu, dobimo morda še drugo ustavoverno postavo, s katero se bodo dež. zbori popolnoma uničili, namreč postavo o neposrednih volitvah v državni zbor s popolnim preziranjem deželni zborov.

Postava o zasilnih volitvah je sprejeta in sicer s pomočjo nekaterih federalistov. Goriški, tržaški, istrski in dalmatijski poslanci, ki so postopali dozdej s federalisti, so dezertirali v ustavoverni tabor in Černe z njimi; oni so odločili, da je sprejeta postava, katera se obrača proti federalistom. Černe gotovo nij odločil, da je bila sprejeta nam protiva postava; a nesramno je postopal, ker je izdal svojo stranko ter zapustil svoje slovenske kolege. Če „Novice“ v svojem zadnjem listu izrekajo: „Primorce tedaj po takim moramo izbrisati iz tabora federalistov“, jim mi odgovarjamo: Slovenski Primorci so in ostanejo zvesti federalističnim načelom, da imajo Esfalte med seboj, zato ne morejo; Černe ne zastopa Slovencev v drž. zboru, Černe je zgubil zaupanje goriških in vsih družih Slovencev. Res je, da so ga uže slovenski listi indirektno zagovarjali; ali ga morejo še zagovarjati? Kdo ima prav? Kar je Černe v Gorici začel, je na Dunaju dovršil; kateri Slovencev mu bode še zaupal?

Za postavo o volitvah za silo je skrita predelska železnica, to se na prvi pogled vidi.

Glasovanje južnih poslancev za ono postavo je sad kompromisa (pogodbe) z ustavoverno stranko; pogodba je očividna in je menda sklenjena tako le: Vi (južni poslanci) glasujte za to postavo, mi (ustavoverci) pa bomo glasovali za Vaše železnice. In tako nas bode v svoji nesreči saj to tolažilo, da dobimo preleško železnico, katero potrebujemo, da si vsaj materialno opomoremo. Pa krajnski poslanci, k čemu so šli na Dunaj? Če so šli iz materialnih koristi, potem so se in so — le bodo motili; grevati jih more uže zdaj, da so šli in da niso posnemali Čehov.

Ustavoverna svojat je tedaj dosegla zopet novo sredstvo, s katerim hoče še nekoliko časa vladati; ravno to sredstvo, to orožje se zna drugo pot proti njej obrniti, po govoru: „kdor družemu jamo koplje, sam vanjo pade.“

Da so imeli ustavoverci nekoliko pomislekov gledé te postave, kaže to, da so se mladi ustavoverci branili glasovati za njo in da je vladala nekoliko dni zm. šojava v ustavovornem taboru, dokler jih ministerski upljiiv nij pritisnil. Vsaj „Neue freie Presse“ v enomer toži, da nij discipline in ednosti med decembristi in da se preveč gleda na osobne koristi; da se klikuje i. t. d.; kakor da ne bi bila užo od prvega začetka osobna korist glavni nagon te svojati.

Pod pokroviteljstvom ustavovercev bode predlagalo ministerstvo zopet novo postavo, katero hoče uporabovati proti federalistom: postavo o začasni suspenziji (prenehanju) prototnih sodnij.

S tem pokaže ustavoverno ministerstvo, od kod zajema liberalnost in na kak način misli ono dospeti do svojega namena. Svobodo tiska, prvi ačit svobodnih državljanov v ustavni državi, hoče odpraviti in sicer samo pri federalistični štampi; federalistom hoče usta zamašiti; svojim priverženecem pa monopol svobodnega tiska podeliti. Taka je liberalnost ustavovercev, kateri bodo gotovo tudi to postavo v svojo večno slavo in blamažo sprejeli.

Nij gršega in ostudnejšega, nego vladanje ustavovercev, kateri v svoji slepoti vsako sredstvo poprimejo, da bi se le še kak mesec na krmilu držali. Ustavolom, oskrunjenje svobode, to so sredstva stranke, ki se hlini, da je ustavoverna in liberalna par excellence. Čudimo se le Poljakom in Slovincem, kako da zamorejo še sto svojatjo občevati in pogajati se, ter nazoči biti pri kovanju verig njim namenjenih.

Častiljivše bi pač bilo, da bi se pustili kontumacirati in doma čakali ugodnejših časov.

Orožje katero ustavoverceži danes kujejo proti opoziciji, se bode morda uže v kratkem proti njim samim obrnilo.

Ministerstvo Poljakov ne more zadovoljiti; dokazano je da bi bila vsaka separatna pogodba s Poljaki nevarna na zunaj in znotraj in da ministerstvo nj v stani dati Poljakom, nego nekatere trohice, s katerimi Poljaki ne morejo zadovoljni biti. Južni poslanci pa so le začasni zavezniki decembristov, to je dokler ne dobijo železnic, katera zveza je na vsak način zidana na čudni morali: Namera opraviči sredstva. Po tem takem se uže denes vidi, da dolgo ne more več trajati tretje in morda zadnje djanje ustavovorne komedije.

LISTEK.

SPOMINI.

I.

Es ist eine alte Geschichte.
Heine.

Uže od nekđaj sem imel navado, da, kamer sem prišel, sem si razen družih znamenitostij tudi crkev in pokopališče ogledal. Na svojem zadnjem potovanji sem našel na p . . . skem pokopališči skoro pri zidu na gorenji strani dva sicer prosta, a okusna in si popolnoma enaka spominka. Prvi ima napis: „Emilija Maligni, rojena 26. septembra 1845.; umrla 24. septembra 1864.“ Drugi pa: „Giuseppe Cantò, rojen 4. aprila 1839., umrl 24. septembra 1864.“ Na prvi pogled se mi je uže dozdevalo, da ta dva, ki tukaj počivata, sta se si morala biti v življenji v zvezi. Enaka spominka, oba mlada, in kar je še najvažnejše, oba isti smrti dan. Dolgo sem okolo njiju hodil, premišljeval vse mogočnosti, uže sem hotel crkovníka o tem prašati, kar se približa k spominkoma še drug mlad mož, ter položi nanja lep bršljinov in lovorjev venec. Stal

je tukaj molčé in nij premaknil očij od spominkov. Videl sem tudi, da so se mu solze udrle. Bog vé, zakaj?

Kakor sem bil radoveden, pa se ga nijsem upal motiti. Naposled dobim vendar malo poguma.

„Kakor se vidi“, ga nagovorim, „Vas spominka močno zanimata; gotovo sta Vam bili dragi duši, ki tukaj počivata.“

„Da, bili sta“ odgovori tujec, „Giuseppe je bil moj edini prijatelj na svetu, in ona . . . ah, čemu Vam bim pravil! Zgodilo se je, kar se je moralo zgoditi.“

„To mora biti čudna dogodba“, mu odgovorim jaz.

„Nič čudnega nij; to je dogodba, ki se vsak dan ponavlja, in kise bode ponavljala, dokler bode človeški rod po zemlji hodil.“

Uže sem ga hotel prositi, naj mi vso reč razjasni, kar mi začne sam takole pripovedovati:

„Giuseppe je bil, kakor sem uže rekel, moj najboljši prijatelj; bil je mladomč lepe postave, resnega značaja in bistrega uma. Dokončal je bil ravno pravoslovje v Padovi in mislil je državno službo v bližnjem mestu nastopiti. Bil je izyrsten mladomč, toda imel je napako, in sicer preveliko ljubezen do ženskega spola.

Ne daleč iz mesta, a še vendar pod mesto spadajoč je živela Emilija Maligni se svojimi starši, katerih nošnja, navada in življenje je bilo, kakor je sploh kmetijskih bogatinov. Gospodičina Emilija nij bila ravno toliko lepa, a bila je mirna, prikupljiva, blaga, poštena duša, in poleg tega jako globokomisleča, kar nij pri ženskem spolu v navadi, posebno pri Lahinjah ne. Giuseppe jo je poznal uže tedaj, ko je kot desetletni otrok v šolo hodila, in uže takrat je kazal simpatije do nje.“

In res, Giuseppe je za dekletom vedno hodil; razkrival jej pozneje tudi svoje čuti, in Emilija ga je umela. Redko kedaj sta se sešla, ali vselej sta si obljubila večno zvestobo: „Raji poginiti, nego drug brez družega živeti.“

„Tako daleč bi bilo dobro“, nadaljuje tujec, „a mladina dela preveč na svojo roko. Iz vsega srca zvesto se ljubeča pač nijsta vedela, da najdeta največjo zapreko pri Emilijinih starših. Njeni starši so bili namreč polni vseh predsodkov in malomestnih čencarij proti učenemu stanu, zatorej nijso nič hoteli vedeti o tem jedva izšolanem gospodiču. V njihovih očeh je veljal le tisti za možaka, ki je imel lastno hišo, lastno premoženje. Posestnik je moral biti. In kar je še najhujše, očitali so mojemu prijatelju, kakor vsacemu visokošolcu, da

Hohenwart je uže dalje časa na Dunaji in ima pogovora v visokih krogih. Pravijo sicer, da je prišel le zato na Dunaj, da Anersperga tirja na odgovor zaradi javnega černejaja njegove osebe in da je zdaj vse poravnano, ker je Anersperg tajil, da bi bil kedaj kaj slabega čez Hohenwarta govoril; — a verjetno je, da je Hohenwart v viših poslih na Dunaji, ker občuje z merodajnimi možmi in ker ga tudi cesar sam posebno povzdiguje in na dvor vabi.

Hohenwart je edini državnik v Avstriji, kateri bi zamogel razvozlati vsa Avstrijska uprašanja in našo državno ladjo pripeljati v srečno luko.

Njegovo Veličanstvo, želeče mogočnost in srečo svojih dežel, je menda vže sprevidelo da nij mogoče vladati z' ono egoistično kliko in je menda hotelo še zadnjikrat skušati nje onemoglost; v kratkem tedaj se mora rečzasukati, konj bo mahnil z repom in maha bo „gjo“ za zmerom.

Občni zbor slov. Matice v Ljubljani.

Dne 15. februarja t. l. se je zbrala občna skupščina, katere bi bila morala praviloma že v lanskem poletju zborovati. V čitalnični dvorani, na katere stenah so viseli sem ter tja še ostanki pustne maskerade se je sešlo počasi kakih 45 matičarjev, med temi vsaj 30 duhovnikov. Ob 10 uri, ko nij bilo še pravilnega števila nazočih, nagovori g. predsednik Dr. Costa skupščino opravičevaje se, da je občni zbor tako kesno sklical, z izvanrednim političnim položajem lanskega leta, v katerem je bil deželni zbor dvakrat sklican, ter so se vršile nove deželne volitve.

Tudi društvene knjige se niso mogle o pravem času natisniti, ker so bile ljubljanske tiskarnice z delom preobložene; zdaj se pa že razpošilajo in one za l. 1872 se tudi že tiskajo v Pragi in bodo do konca marca t. l. dovršene. Dalje omenja zgube nekaterih društvenikov, posebno Miroslava Vilharja in Matije Preloga, katere je nemila smrt prezgodaj odtegnila javnemu delovanju na narodnem polju. Poudarja, da je prestvil cesar priznal važnost slov. Matice, ker je prevzel njene knjige ter jej podaril 500 gl., kar nas mora navdušiti, da hvaležno vskliknemo trikratno „Slavo“ (Trikratni „Slava“ klici) Omenja, da je došlo Matici dovoljenje, napraviti si lastno tiskarnico, kar nij sicer nujno, pa važno. Kaže na Tomanovo sliko, katero je poslal domači slikar Franke občnemu zboru na ogled in katere je, ker je v resnici prav lepa, odbor za Matico kupil za 160 gl. Končno izreka zahvalo vsem odbornikom, poverjenikom in drugim delalnim društvenikom, posebno pa društvenikom, tajniku in knjižničarju gosp. prof. Varvu.

Zdaj bere tajnik poročilo ob odborovem delovanju, iz katerega se vidi, da se je število društvenikov v preth. letu pomnožilo od 1864 na 2179, tedaj za 305 društvenikov in sicer jih je prirastlo na Goriškem naj več (83), za kar gre posebno hvala poverjenikom (?)

Toda društvenikov bi moralo še veliko več biti; posebno duhovniki bi morali vsi pristopiti; oni so Matici temelj postavili in gotovo bi ne bilo častno, da bi iz svojih rok izpustili to svoje dete. Pa tudi vsi drugi narodovi člani bi morali v tem oziru svojo dolžnost spoiliti. Dalje poroča ob odborovem in odsedkovem delovanju v zadevi matične tiskarnice in o drugih matičnih zadevah.

Po končanem poročilu podeli g. predsednik besedo g. Bleiweis-u.

je brez vere. In kakor bi vse na to šlo, da bi srečo mojemu prijatelju spodkopalo, živel je blizu kmetški bogataš, Bevilacqua po imenu. Imel je sinu Giorgio, in ta je prosil pri Emilijinih starših za njeno roko, kar so tudi z veseljem sprejeli, misleči, da take ponudbe pač kmalu ne bode. Giorgio je pogostoma zahajal h Malignijevim, in Emilija, če se ga očitno tudi nij branila, ker se je bala ostrega očeta, vendar je bila de svojega ženina jako mrzla. Giorgio bi bil moral to spoznati, a bil je eden tistih navadnih ljudi, katerim pri ljubezni nij treba arca. Dogovori so tako dozoreli, da bi imela biti poroka. Vsa okolica je o tem govorila in predmestni otroci so se že veselili obilnega šeskanja.

„Moj prijatelj je bil od dne do dne otožnejši. Nij bilo stvari, ki bi ga zamogla razvedriti; niti moja-prijateljska beseda, in vendar kako me je rad imel! V tem strašnem stanu napiše Emiliji sledeče besede:

Emilija! Ne skušam Te spreobrniti, ne, bodi steena, in pozabi vse prisega do mene. Kako bom jaz trojih pozabil, o tem ne prašaj!

Giuseppe.

„Pretekli so tedni, pretekli so dnovi. Drugi dan je imela biti poroka. Kamer si pogledal, vse je bilo v delu; še celó g. župnik so si danes glavo ubijali, a kako nenavadno pridiga bi jutri ženina zavezali. Le Emilija je danes čudno posto-

„Konkurencija“ pravi je dan danes geslo vsega obrtnjskega delovanja; jaz ne priznavam obrtnijam nobene narodnosti, tudi tiskarnam ne. „Narodna“ je v tem pomenu prazna beseda, tiskarna je simpliciter obrtnijska in pri obrtnih velja konkurencija, tedaj živila konkurencija! Prav je, da so se nekateri naši, ki hoté napraviti v Ljubljani novo tiskarnico, saj sedanje tri tiskarnice ne zadostujejo kakor nas skušaje učé. Dasiravno je deželni odbor delo med vse tukajšnje tiskarnice razdelil, vendar niso še zdaj tiskana štenografična poročila zadnje zborove sešije in Matica ja morala prav zato svoja knjiga v Pragi tiskati četi.“

Pa prav tako, kakor drugi, začne tudi Matica lahko to obrtnijo in bode se svojo tiskarnico gotovo dobro izhajala, ker bode pot-m svoje knjige lahko ceneje, hitreje in boljše tiskala. Lepo gled nam je v tem oziru Mohorjevo društvo, katero si je tudi svojo tiskarnico omislilo. Tudi tako imenovana narodna tiskarna ne bo še zadostovala vsem potrebam; to kaže Zagreb, kjer je tudi ena „Narodna tiskarna“. Gnjeva dela se pa niso tiskala v njej. Jugosl. Akademija tiska svoje knjige tudi drugje in Südstav. Zeitung in Obzor se poslužujeta tudi druge tiskarnice.**) Vsaka tiskarnica zapiše lahko na svoja vrata narodna, kakor kak drugi naslov. Zatorej pozdravljam misel lastne tiskarnice in naj se brez ozira na t., da nameravajo tudi drugi napraviti novo tiskarnico v Ljubljani, srečno dožene. Živila konkurencija!

Pradlagam tedaj, naj slavni zbor sklene: „Odboru se nalaga, da pozveduje uspeh tiskarnice društva sv. Mohorja v Celovcu, da natanko preudarja in pretresa pomislike, zapopalene v tajnikoven poročilu in da poroča v prihodnji seji občnega zboru.“

G. J. Gorup iz Trsta ugovarja blizo takole: „Gosp. predgovornik je primerjal gledé naprave lastne tiskarnice Matico z Mohorjevim društvom. Toda premoženske razmere teh društev so jako različne. Mohorjevo društvo šteje zdaj nad 18000 članov, Matica pa le nad 2000. Treba tedaj pred vsem prašati, ali ima Matica zalosti premoženja, da bi si mogla omisliti svojo tiskarnico? Jaz menim, da Matici brez velike zgube na svojem imetku nij tega mogoče. Iz sklepa računa za preteklo leto vidimo, da ima Matica v gotovini 5412 gl. in obligacijah 35.800 gl. Tedaj bi se morale prodati obligacije in matični dohodki bi se za dotične obresti zmžali ali pi bi se morala prodati matična hiša v Ljubljani.“

Meni se zdi pri sedanjih razmerah skoraj nemogoče, da bi si mogla napraviti Matica svojo tiskarnico. (konec prihod.)

D O P I S I.

Iz goriške okolice 15. februarja (Izv. dop.) Ker je namen „Soče“ pospeševati našega naroda duševno kot materialno blagostanje, ne bode brez koristi, če o našem goriškem okrajnem svetovalstvu nekaj na kratko spregovorim.

Znano je, da se je pomnoženo okrajno šolsko svetovalstvo branilo velikim dokladam na davke za napravljenje in uzdrževanje ljudskih šol; to postopanje je bilo tudi opravičeno, kajti komu nij znano, kako so davkoplachevalci že z drugimi nakladami preobloženi in ravno to je krivo, da

*) G. govornik je računil na slab spomin nazočih. Ured. **) Bravissimo! „Obzor“ in „Südl. Ztg.“ res ne rabita privatne narodne tiskarne, kajti tiskata se v — narodni akcijonarski tiskarnici, ktero so si hrv. rodoljubi pred kratkim osnovali. Pis.

pala; nij bilo danes tako srečnega človeka, s katerim bi besedo spregovorila. Dékle so si na uho šepetale, da v njenih možganih ne more biti vse v redu, kajti videla so jo zdaj veselo skakati, zdaj zamišljeno stati, zdaj otožno sedeti; dejala je pa tudi obraz v naročaj in začela je neusmilje no jokati.“

„Zadnji večer pride tudi Giorgio k Malignijevim, rad bi se bil z Emilijo za drugi dan zgovoril. A Emilije nij bilo nikjer najti, še le po dolgem iskanju jo izvelečjo izza njene postelje, a bila je uže — mrtva. Prav tisti večer dobi Giuseppe po neznanem človeku list, v katerem je stalo:

„Giuseppe! Vse moje prošnje pri očetu nijso nič izdale. Razkrila sem mu vse, a vse zastojl Tebe ali nikogar! Tebi ne smem svojega življenja posvetiti, zatorej ga vrnem Onemu, ki mi ga je brez moje volje dal. Ko bodeš to čital, prosi za me milosti pri bogu. Tvoja nesrečna

Emilija.

In Giuseppe? Še tisti večer so ga iz vode privlekli. Doma na njegovi mizi je pa stal listič za me glaseč se: „Kar se nij moglo v življenju zediniti, to se je v smrti. Ne zavidaj me zaradi moje sreče.“ — Tujec si je obrisal solze, stisnil mi roko in odšel po kratkem pozdravu, ne brineč se zame, ki sem še dolgo pri spominkih zamišljen stal. M. R.

veliko zemljiše na boban prihaja. Prav je imel ad pomnoženega šolskega svetovalstva, ko je v seji rkel: „Dobro je ljudstvo izobraževati, pa kaj mu bo vse to koristilo, ako je materialno uničimo.“ Tudi star naroden pregovor pravi: „Boljši je kot esel žveti, kakor kot dohtar umreti.“

Pomnoženo šolsko svetovalstvo nij sicer nameravalo štá odstraniti, katerih smo Slovenci jako potebni, nameravalo je marveč, da bi se denar drugod zajel in ne iz tako priljubljenih dklad „na davke.“ Prepričalo se pa je pomnoženo šolsko svetovalstvo, da je le zato, da izvršuje zaukaze, ki prihajo od naših postavodajalcev, kateri se na Dunaju zbirajo in sklepajo, in da če tudi ono spoznava, da so nam ti zaukazi neugodni in bi jih zvršiti ne hotelo, so že odločeni viši organi, da to izvršijo. Da je to res, pokazalo se je s tem, da je bil preudarek za leto 1871. potrjen brez okrajnega šolskega sveta. Pobirala se torej bode letos doklada za leto 1871. skupno s tisto doklado, katero je okrajno šolsko svetovalstvo za letošnje leto dovolilo in katere bodo skupaj blizo 60% znašale.

Teško bo gotovo denar za to doklado plačevati, a še teže bode ča bi se videlo, da se denar vabi tako, da bi ne bil ljudstvu v splošno korist. Akoravno ne dvomim, da šolsko svetovalstvo za to ne skrbi, vendar si štejem v dolžnost nekoliko o tem govoriti:

Nova šolska postava ima namen šole zboljšati in zahteva od učiteljev večje zmožnosti ter jim zato tudi odločuje primerne plače. Potreba je torej, da se učiteljske službe po duhu nove postave razpšejo in da se nikakor ne spoznajo za opravičene v njih službah tisti učitelji, katere si je do zdaj kaka občina ali drugi organ za silo najela, jim kako malo plačo ali bero odločla, da so le otroke A B C učili in jih staršem za nekoliko časa s pred oči spravili, da niso doma nadleže delali. Nova postava hoče dobre šole, zato je treba tudi dobrih učiteljev, kateri morajo imeti tiste sposobnosti, katere postava zahteva in zato le takim odločuje dobro plačo. Če se ta zadeva ne uravna, bodo šole ostale takšne kakor so, in izobraženost bo pešala ko zdaj, ljudstvo pa bo tlačeno z obilnimi nakladami brez vsega uspeha. Gotovo bo za ljudstvo nar boljši, ako se skrbi da se učiteljem po njih zmožnostih služba odkáže in postavno nezmožnam penzija dá, ča jim tiče.**

Iz Kobarida. (Izv. dop.) Naša čitalnica nam je napravila dne 4. februarja zopet prijeten večer, kakršnih poprej pri nas nijmo bili vajeni. Pevci, igralci, deklamovalke (ker so bili že večkrat imenovani, nočem z imeni „Soči“ prostora pobirati), vsi in vse so prav vrlo sodelovali, da se je veselica v občno zadovoljnost obnesla, zaó jim izrekujemo tukaj očitno zahvalo. — Program „besede“ je bil:

1. „Popotna pesem“ (zl. Mendelsohn). 2. „Ljudmila“ (zl. Vilhar). 3. „Domovina.“ 4. „Grof Richard brez strahú (Uhlandova). 5. „Vojaška pesem“ (zl. Spohr). 6. Šaljiv govor. 7. Husitska. 8. „Gospod Čapek (igra) 9. Na straži (zl. Šubert)

Vabimo uljudno vse doseданje pevce in igralce, naj bi nam napravili v kratkem enako veselico. —

V Ljubljani dne 16. februarja. (Izv. dop.) —

Predvečer matičnega občnega zboru je imel sejo upravni odbor „Narodne tiskarnice“ katere se je udeležilo osobno in po pooblastilih 13 odbornikov. (Vašega odbornika g. dr. Žigou-a nij bilo do zdaj še pri občni seji.) Gg. akcijonarja Sovan in Jentel, ljubljanski trgovca sta pregledala kupčij-ke knjige Skazove tiskarne v Mariboru in sta poročila o njenem popolnoma ugodnem stanju. Odbor je za to sklenil z njenimi doseđanjimi lastniki pogodbo, po kateri pride tiskarna v last akcijonarnega društva s pravom založništva „Slov. Naroda“ in „Zore.“ Dalje se je sklenilo ustanoviti, kakor hitro mogoče, tiskarno v Ljubljani, da bi mogla „Narod“ in „Zora“ uže prihod. julija meseca v Ljubljani izhajati. Dr. J. Vošnjak-a je izvolil odbor za tajnika; g. Graselli-ja, hišnega posestnika v Ljubljani, pa za denarničar-ja.

Še o drugi seji Vam imam poročati. Upravni odbor nove zavarovalne banke „Slovenije“ je zboroval dne 13. t. m. v Ljubljani. Sklenil je pri tej priliki izdati 3000 delnic po 85 gold., na katere se vplača 40 odstotkov. O tej „Sloveniji“ bi se pač lože trdilo to, kar je trdil dr. Bleiweis o „narodni tiskarni“, da je namreč beseda „narodna“ v tem pomenu prazna. Nova zavarovalna banka „Slovenija“ zasluži svoj naslov prav, kakor „lucus a non lucendo.“ Predsednik mu je Nemeč knez Salm, glavni vodja Nemeč pl. Treuenstein in tako nahajaš med odborniki in drugimi opravniki še marsikatero ime, katero ne samo v narodnem, ampak tudi v drugem oziru prav

*) Nijmo ravno tega muenja in tudi želimo, da se kak strokovnjak oglasi, ker je koristno razpravljanje tako važne reči.

**) Tega muenja smo tudi mi.

Uredn.

neučeno bje na učesa. Nam se zdiijo narodni odborniki in vodje nove „Slovenije“ le bolj kot limanice nastavljeni. Za kak namen, to ve vsakdo, komur je znano, za kaj se rabjo limanice. Zanimivo je, da se je natisnil načrt pravil „Slovenije“ na prvi polstrani nemški, in na drugi slovenski; nedavno pa so se natisnila potrjena pravila samo po nemško. „Narod“ piše o novi banki tako-le: „Ako se delnice te banka vsaj po večjem številu spečajo v narodnih krogih, potem doseže ta banka svoj namen, kot narodno podjetje; ako bi se pa delnice izdale po kakem sindikatu na dunajski borzi, izgubi banka svoj pomen za Slovence, ker bi potem prihodnji upravni odbor bil gotovo nemško-židovsk in dobiček bi šel izven slovenske dežele. — Pri tej priložnosti se predrzno „Novice“ opominjati na dve računski napaki, kateri so zakrivile v svoji kraiki opazki o „Sloveniji.“ Če se delnice izdajo po kursu 85 gid. in se 40 procentov vplača, potem se mora na vsako delnico, katere se glaso na 200 gid., vplačati 68 gid. in ne 68 gid. 40 kr., kakor „Novice“ računajo. Dalje če se od 100 gid. nominalne vrednosti 5 procentov obresti plačuje, potem nosijo delnice, na ktera se le 85 gid. vplača, 5,88-9, obresti in ne 6,5%, kakor „Novice“ računajo. Irren ist menschlich; tudi „Novice“ niso nezmojljive.“ — Dr. Zarnik se je od-povedal odborstvu, tedaj tudi direktorjatu, v katerega ga je bil odbor v zadnji seji izvolil.

Občna skupščina Matice je bila tako revno obiskovana, kakor po navadi in vsa razprava se je nekako hitro vršila. Čimski čas je pač neugoden za take shode, posebno za vnanje društvenke in odboru bi bilo prav nujno priporočiti, naj ga v prihodnje ne straši več kak izvanredni politični ali kakoršen si bodi položaj, da bi ne sklical zbora praviloma. „Stari“ so sijajno zmagali pri odborovi volitvi. Izvoljeni so novi odborniki: Gg. Cigale z 830, prof. Šolar in Pietersnik z 829, prof. Žakelj z 823, Einspieler z 725, dr. Costa z 712, prof. Marz z 708, Lesar z 707, Praprotnik z 704, Grabrijan z 703 glasovi. Razen teh so dobili gg. dr. Zarnik 137, dr. Mencinger 136, dr. Samec 123, dr. Gršak 115, J.ž. Ogrinec 114, Klavžar 83 glasov. Volilni listki večine so večidel tiskani in so se razposlali iz Ljubljane na vse vetrove, posebno vsem poverjenikom. Mar jih je matični odbor založil? „Mladi“ so bili tudi to pot prezaspani, in prav je skoro, da jih majhna blamaža zmodri. Kdor hoče zmagati, ali v najslabšem primerljaji, vsaj dostojno pasti, mora o pravem času pripraviti začetki za boj in potem neutrudljivo delati. Mladi so pa kesno začeli in tudi potem še prav mlačno delali.

Z Dunaja, 29 febr. (Izv. dop.) (iz državnega zbora.) Po dolgem času sem zopet enkrat obiskal državni zbor zaradi važnega dnevnega reda. Bila je namreč postava o volitvah za silo. To je tudi uzrok, da se je sešlo danes mnogo radovednega občinstva in ravno tako polno število poslancev.

Po prebranem zapisniku poroča in priporoča referent vstavnega odbora, Weber, to postavo. Za njo so govorili Cnobloch, Mende, Menger in Tomaszczuk. Vsi so poudarjali, da je postava pomanjkljiva, da nij za vse okoliščine primerena, ali vendar bodo za njo glasovali, ker jo je v zbornico prineslo ministerstvo, ki gotovo nijma slabih namenov, od katerega so si svesti, da ustavo vedno spoštuje in „visoko drži.“

Zoper njo so se oglasili Groholski, Greuter in Pokljukar. Kod najvažnejši razlog so navajali, da postava sega preveč v oblast deželnih zborov, in da ta postava, ki je sedaj zoper nje obrnena, bode lahko enkrat zoper ustavoverce. Pokljukar je tudi zahteval, naj se postava glasi: „Z dovoljenjem obojih biš državnega zbora in deželnih zborov i. t. d.“ kar je na levi strani strašen smeh vzbudilo.

Med drugimi je izustil g. Pokljukar jako čudež stavek, ki se njegovemu sedanjemu položaju presneto malo prilaga, in na katerega mu je Weber prav dobro odgovoril. Dejal je namreč Pokljukar: „Volilci, katerih poslanci nijso tukaj, so boljše zastopani, kakor tisti, katerih zastopniki tukaj sede.“ Bravissimo g. Pokljukar; hočete li Slovenci več odkritosrčnosti? G. Pokljukar sam priznava da svoje volilce slabo zastopa, in vendar ostane še v lesnjavači. Dejanja, dejanja gospod, čemu besedi!

Naposled naznani še Lasser, da vlada bode takoj postavo o direktnih volitvah v zbornico prinesla, ko si bode svesta zmage. In da vlada si je gotova zmage, je pokazalo današnje glasovanje. Glasovalo je namreč med 153 poslanci, 104 za, in 49 zoper postavo o volitvah za silo. Tedaj je postava z dvema tretjina (102) sprejeta, in 2 glasova še po vrhu. Da pa zveste, kako je ministerstvo do tega rezultata prišlo, naj Vam povem, da so za njo glasovali vsi ustavoverci, po tem Italjani, Dalmatinci, Rusin Ianowski in — ne ustrašite

se! — in naš Črne. (Povedati pa morem, da je g. Črne prav tilo glasoval, bilo ga je menda samega sebe sram.) Zoper postavo glasovali so vsi Poljaki, Tirolci in 4 Kranjci. In še bi ne bilo ministerstvo večine doseгло, ako bi se ne bili trije Poljaci glasovanja odtegnili. Ali so to zaradi opravkov storili, ali iz katerega drugega razloga, to vé Bog sam in ministerstvo!

Da, sé slovansko uzajemnostjo smo uže daleč prišli. Za eno skušnjo smo pa danes bogatejši, našega Črneta prištevamo lahko s popolno pravico k „südländerjem.“ Goriški Slovenci se lahko ponašamo z našim zastopnikom, in prav za narvečajjo Pokljukarjeve besede: „Volilci, katerih poslanci nijso na Dunaji, so boljše zastopani, kakor tisti, katere Črne zastopa!“

Politični pregled.

Ministerstvo je zmagalo se svojo postavo o zasilnih volitvah. Ta zinaga pa je presneto malo vredna. Za samo tri glase je obveljala ona posilna postava. Za zdaj so odločili in ministerstvu priskočili južnedeželski poslanci; naj jih naštejemo po imenu te zastavobežne gospode, da si jih narod zapomni, evo jih: Antonietti, Budmani, Colombani, Danilo, Vojnovič, Dalmatinci; Ljubiša, Vidulich, Istrjana, Morpurgo, Pascottini, Tržučana; Coronini, Černe! Goričana. Ti gospodje so tedaj odločili, da se je sprejela Slovanom protivna postava, desiravno so skoro vsi Slovani. Pri takih okolišinah mora srce krvaveti vsacemu Slovanu, videčemu koliko se zamore šteti na zaupne može južnih Slovanov in koliko je tem gospodom mar za Slovanstvo in za slovansko politiko. No, kaj poreče k temu tisti slovenski časopis, ki se sam hvali, da prežvokva samo modrost in ki drugim listom očita, da od škandala živé, med tem ko sam škandal piše in podpira in ljudi zagovarja, kateri so pokazali in bodo morda še večkrat pokazali, da ne zaslužijo zaupanja slovenskega naroda.

Tako, tako gospodje vsegamogočni, djanja govore za nas in bodo zmerom govorile; blato, ki ga kidate na nas in druge, se nas ne boče prišlo. Odslej vam bomo le djanja kazali in ne zmenili se za vaše slepo natolcevanje. Južnih dežel poslanci so morda pridobili svojim deželam kako železnico, a s tem so pokazali svojo politično nezanesljivost in omahljivost, kar je jako nemoralno in škodljivo, prvič narodu samemu, drugič pa tudi Avstriji, ktera bode zbog takih činov več časa bolehal in še bolj oslabela.

Da je bila postava o zasilnih volitvah sprejeta, bo uzrok, da Poljaki nič ne dosežejo in da bode ministerstvo proti njim bolj zapeto, kajti ministerstvo si najbrže misli: „Poljaki se boče direktnih volitev in tedaj smo jih z novo postavo preklenili v drž. zbor.“ Nemoralna nečeljalna in neodločna politika se maščuje zdaj nad Poljaki in Slovenci, drugo pot se zna tudi novim zaveznikom ustavovercev, poslancem južnih dežel, kaj takega zgoditi. Vsi žurnali so zadnje dni dosti pisali o razporu med mladimi in starimi ustavoverci. Pokazalo se je, da razkol nijma nobenih nasledkov. Razloček med mladimi in starimi je edini ta, da eni hočejo hitro doseči, kar drugi počasi in po priliki zadobiti želé.

Zmešnjava raste od dné do dné; sliši se, da ministerstvo nijma stanovitnih tal in da bode samo še toliko časa poslovalo, da se zagotovi proračun (budget) za tekoče leto.

Tudi onkraj Litve se pripravljajo čudne reči; vse se pripravlja na boj pri prihodnjih volitvah; Slovaki hočejo zdaj edino postopati, da pošljejo svoje narodne kandidate v pestanski zbor; Erdeljci vseh narodnosti so nezadovoljni z ogersko vlado in reklamujejo popolno samoupravo (avtonomijo) za svojo deželo; s kratka tudi na ogrskem zmerom bolj prodira federalizem, kateri je najboljša državna oblika posebno pa za mnogonarodnostno Avstrijo.

Kakor smo uže zadnjič rekli, se na Francozskem pripravlja polje za Napoleona in njegovo dimastijo. Narodna skupščina se tega jako boji in kaže svojo bojazen s tem, da je sklenila postavo, vsled katere se ima voliti iz

takozvanih generalnih svetov nov parlament za slučaj, če bi bila narodna skupščina odstranjena ali pregnana. To bo menda malo pomagalo, če Napoleon zopet prikuha na Francozko.

RAZNE VESTI.

(Nezaupnica našem mestnemu starešinstvu) se podpisuje; uže se je podpisalo dosti odličnih mestjanov vseh stanov in vseh strank. Naše starešinstvo in županstvo je pri vsaki priložnosti pokazalo, da nij na vrhuncu svojega poklica; ono nij zmožno ni inicijative, niti odločnosti v izpeljavanji svojih naredeb. V mestnem magistratu vlada čuden red; če hočeš kaj pozvedeti, kaj ineti, pošiljajo te od Kaifeža do Pilatuža in nazadnje nič ne dosežeš; pametne ljudi pošiljajo v normšnico, mitnica vpoljujejo in zidajo, nikogar prej poprašavši in jih morajo zopet podirati, ker se vlada oglasi, da ima tudi ona kaj govoriti; s kratka: nepravilnost in brezglavnost vlada v mestni hiši.

Takega zadržaja je nekda nezaupnica, kakor nam je povedal nekdo, ki jo je podpisal. Nečemo preiskavati, je li vse to resnica, tudi ne maramo pritoževati se čez sodanje starešinstvo, ker smo gotovi, da težko pride za tem kako boljše, ki bi bilo Slovincem bolj pravično, kakor sedanje. Našim bratom Italjanom pa se čudimo, da so tako nezadovoljni. Gospod župan je jako dober mož in jim ustreže, kjer le more; napravil jim je „bersaglieri“; starešinstvo je sklenilo, ali bode sklenilo, da se imajo vse slovenska imena ulic in trgov v Italija ska spramantiti, in Favetti je še zmerom l'enfant chéri de la commune. S tem so menda glavne potrebe našega meščanstva pri kraju. A kdo bi si mislil, da je v Gorici tudi nekoliko tucih mestjanov, kateri tirjajo od starešinstva manj svetlih, pa več koristnih in praktičnih dejanj, manj advokatskih govorov, pa več govorečih činov. Tedaj so razdeljeni Italjani v našem mestu v dve stranki; v Favetti-jevo, ali Isonzevo in v zmerom konservativno, ali vladno-klerikalno, kakor jo tukajšnji lahoni imenujejo.

Za to zadnjo stranko se menda skriva mož jako prebrisan, ki napevja vse sile, da bi postal župan. Letošnje volitve v mestno starešinstvo bodo tedaj viharne in brž ko ne utegne zmagati konservativna stranka. Isonzevci se tega boče in ker nijmajo zdaj glave v Gorici, so uže zdaj za to skrbeli, da bode za časa volitev glava Favetti-doma, da bode vodil volitve.

Smo uže rekli, da nas sedanje starešinstvo malo briga, pa jezni smo vendar manj, da nam je vžitino (dac) povikšalo in sicer vžitnikom in mestni mošnji na škodo, gostilničarjem samim pa na korist, kajti povikšalo je vžitino za 2 solda pri bokalu, gostilničar pa ne more zvikišati vinskih cen samo za 2 solda, ampak za 4, tedaj dobi gostilničar 2 solda pri bokalu, katera bi prav lahko romala v mestno denarnico.

Ne znajo in ne znajo naši mestni očetje, desiravno imajo polno doktorjev med seboj. Goričani, posnemajte Puljce, ondota mestna postava veleva, da v starešinstvu ne sme sedeti noben ad-vokat in vendar puljansko mesto prav dobro napreduje. „Chiacchiere non fanno frittole.“

Te dni se je čitalo po voglih z debelimi črkami in z oljevo barvo pisane besede: „abbasso il Municipio“ preč se starešinstvom. Sliši se, da so one mazače uže dobili in sicer pravijo, da je pisal to nekdanji mestni učitelj in šolski sluga mu je držal lonc z barvo. Pravijo, da jih imajo uže pod ključem in da jima pojde prav slabo. Danes slišimo, da je učitelj pobegnil na Italijansko!

(K. sezane) se nam piše, da so imeli ondi 4. t. m. krasen ples na domačo godbo, ktera je pod vodstvom danskega g. učitelja izvrstno svirala. Guličeva dvorana je bila lepo okinčana, vihrala je v nji tudi krasna zastava iz krepelske čitalnice. Hvala vsem gospodom, ki so se te veselice udeležili, kakor tudi tistim, ki se je njso udeležili, pa so vendar ustopeno plačali.

(Banka „Slavija“) nas prosi, da popravimo dve pomoti, ki sta se vrinili v zadnji, v našem listu natisnjeni izkaz. V 4. vrsti od zgora se ima namreč namestu: 15. maja 1859, čitati: 15. maja 1869. — V 3. vrsti od spodaj mora stati: 67.589.650 gid. 50 kr. a ne: 7.589.650 gid. 50 kr.

(Hojanška čitalnica) napravi v nedeljo 25. t. m. besedo s tombolo. Odbor ujudno vabi vse častite udeležitelje, pred katero bo tudi odborova seja, pri kateri se bo med drugimi rečmi tudi nov pevski zbor ustanovil. Blagovole naj se udeležiti tisti gospodje, kateri se hočejo peti učiti.

(Odkrivanje). Cesar je podelil Juriju Lapanju vikariju v Kredu zaradi mnogoletnega, zaslužnega delovanja na duhovskem in ljudskošol-

skem polji, kakor tudi zaradi njegovega občekoristnega prizadevanja, zlati križec za zasluge s krono!

(Is Solkanu.) Naj zdaj po pretečenem predpustu omenim neprilike, ki se je godila vsako nedeljo in ki bi se utegnile po leti ponavljati. Solkan je narodna vas in ne slovi zastoj zaradi tega po Primorskem. Toliko bolj čudno se nam zdi, da so predpustom vsako nedeljo vabili Solkanci Goričane na solkanski ples s črnorumenim i zelenim laškim plakatom: „*Oggi ballo à Salcano.*“ To je toliko grše za Solkance, ker nij še tega tako dolgo, ko so se solkanski plesovi s slovenskim plakatom naznanjali: „*Danes je ples v Solkanu.*“ Naj bi se vendar ta neprilika odpravila in kedar se spet solkanski plesovi začno, naj se le slovenski naznanjajo. Saj tudi največ Slovencev pleše in zavoljo slovenskega plakata noben Lah ne bo izostal. Torej Solkanci, pozor! Bodimo značajni tudi v malih stvarih! Saj se vam menda vendar nij srce ohladilo? — Naj pri tej priliki omenim, da naš krčmar, g. Poberaj, je tudi na Vašo „Sočo“ naroden in da za tega del marsikteri maslec svojega dobrega vinca več stoji, ker marsikteri gost nekaj časa dalje v krčmi posedi, da „Sočo“ prebere. To vam samo za tega del pišem, da g. Poberaja priporočite v gled drugim slovenskim krčmarjem.

(Nenasočemu Sočanu.) Rajnik profesor Pogorelec v Ljubljani je imel lepo navado, da je rad spremljal svoje poduke in svaritve s primernimi pripovedkami in prilikami. Nekdaj nas je bil četrtošolec precej ostro pokaral in razžaljena mladina je začela na to hrupno ropotati in sikati. Stari profesor se ne zganje, ampak čaka mirno, dokler se hrup ne poleže. Na to jame on: Ko sem bil še vaših let, prišel sem enkrat po naključju na ljubljansko strelišče. Takrat še nij bilo v tako obširnem in lepem poslopju, kakor danes in se vé, da je bilo tudi veliko borniše. Vendar pa je viselo uže tačas več lepo naslikanih tareč po stenah in med temi ena, katere se še zdaj prav živo spominjam. Na njej je bil naslikan mesec, z mirnim, smehljajočim se človeškim obrazom, pod njim pa en volk, en pes in ena mačka, kateri so očitno razkačeni proti njemu divjali. Iz mesečnih ust proti živalim so se brale sledeče besede: „Tulite, lajajte, mjavkajte, mene vendar ne spravite iz mojega teka!“ No, vidite („seget ihr“), je dostavil Pogorelec in si po svoji navadi uže precej natagneno gorajo šobo zavihal, vidite: enak odgovor dam tudi jaz vašemu razsajanju in sikanju. Tulite, lajajte, mjavkajte, mene vendar ne zganete iz mojega miru! Haec fabula docet . . . . .

(Paskus ostrupenja.) Nek tukajšnji čevljar, v Robatišču stanujoč, je podal v saboto zvečer svoji ženi kozarec vina, da naj pije. Vino se je zdelo ženi zoperno in je le nekoliko pila; mož jo sili da naj vse pije, a ona se je branila; njena sestra, ki je bila pričujoča, vzame flašico, v kateri je bilo še nekoliko vina in jo nese gostilničarju, da mu pokaže kako slabo vino je dal. Gostilničar poduha vino in koj spozna, da je zmešano z vitrijolum. Med tem časom se je uboga žena uže po tleh vila. Reč se je koj razupila; ženo so odnesli v bolnišnico, kjer je menda uže ozdravila; moža pa so policaji peljali v zapor, ker je dokazano, da je hotel ženo ostrupiti.

(Čitalnica goriška) napravi 3. marca besedo z igro in petjem, h kateri vabi vse udele čitalnic na Goriškem.

(Gmotni napredek) imamo zaznamovati na Kranjskem. Pred nekoliko časom se je osnovala hranilnica za Gorenjsko v Kranji; te dni pa se je ustanovila hranilca v Postojni za Notranjsko. — Ta hranilnica imz uže zdaj 10.000 gld. gotovine; glavna pokroviteljica sta jej gg. Gorup iz Trsta, pa Lavrenčič iz Postojne, oba kapitalista in izvrstna rodoljuba. — Gosp. Gorup, kateri je eden redkih slovenskih milijonarjev, se povsod odlikuje, kjer gre za podporo narodne reči na gmotnem polju; slovenski narod mu mora hvaležen biti, ker je le malo finančnih mož, kateri se kaj brigajo za narodni napredek in vendar je delovanje na gmotnem polju nam Slovincem čez vse potrebno, da se izpulimo tujim krepljem.

Mi stavimo tedaj gospoda Gorup-a v izgled slovenskem trgovcem in kapitalistom, in želimo slovenskemu narodu več Gorupov. —

Tudi drugo veselo vest smo dobili iz Notranjskega: v Razdartem in v Senožečah se snujete čitalnici. — To je prav razdrski fantje! Saj ste uže od nekaj znani kot vnosi za domačo reč in kot dobri pavci. Veselimo se vašega napredka. —

(Nova mitnica.) Cestni odbor za goriško okolicjo je sklenil, prositi dovoljenja, da sme postaviti mitnico na skladovno cesto pri Št. Petru, kjer se pobira tudi mestna tlaknina; toda cestnina se ne bo pobirala od vseh vožanj brez razločka, ampak samo od voznaženih s kamenjem, lesom, opeko, apnom in premogom in sicer po 4 kr.

od živali. Posebno vozovi, na katerih se vozi kamenje iz kamnolomov za Št. Petrom v Gorico, kvirajo zelo cesto in ker so dotični lastniki meščani, ter ne plačujejo nič za okolišne skladovne ceste, je pravično, da so jih po tem potu k skladbi pritegnili. Saj morajo tudi okolišni vozniki mestno tlaknino plačevati.

(Predelska železnica.) Kakor je iz današnega uvodnega človeka razvidno, je predelka črta za Dunaji zinagala in pride v kratkem pred državni zbor. — V tem nas potrjuje tudi dopis tržaškega namestništva kupčijski zbornici tržaški. — Ta zadnja je hotela potrositi 10000 gld. za študije druge črte čez Loko-Razdrto v Trst; minister kupčijstva je kupčijski zbornici p. n. mestništvu naznanil, da ne dovoli, da bi zbornica potrosila omenjeni znesek, ker preseza prem železno zbornico in ker so študije črte Loko-Trstuže v rokah ministerstva, katero bodo obe črti in vse dotično operate prelagalo državnemu zboru. —

Ta dopis je jako nemilostljiv in med vrstami se lahko bere da minister nij ugoden zadnji črti. — Če še pomislimo, da so tržaški in goriški poslanci in uđe gosposke zbornice potum finančni minister Pretis in drugi visoki gospodje v Trstu v Gorici in Dunaji sami gorki Predelisti, potem smemo gotovo pričakovati, da dobimo uže letos predelsko železnico, po kateri naša dežela hrepeni. — Naše mnenje pa je, da sčasoma tudi Kranjska dobi železnico čez Loko-Razdrto v Trst, ker jo društvo Rudolfova železnice potrebuje, da dovrši svojo črto po najkrajšem potu do morja.

(Biskup Strassmajer) se je te dni vrnil iz Italijanskega na svoj dom. — Prišel je na Hrvaško nenadoma; pa vendar so mu v Zagrebu in Sisku velikanske ovacije napravili. — V Zagrebu je bilo na tisoče naroda na kolodvoru, vse je pozdravljalo jugoslovanskega mecenata, katerega nam Bog živi še mnogo let!

(O vinski razstavi goriški) katera se je te dni končala, bomo v prihodnjem listu obširno poročali. —

Primorski Slovenci!

Našim bratom na Kranjskem po nekterih okrajih Dolenjkega in Notranjskega žuga vsled lanske slabe letine pomajkanje živeža in — lakot! — Po Kranjskem in Štajarskem se pobirajo milodari za stradajoče brate.

Tudi mi Primorski Slovenci nočemo zaoštati v bratovski in kristjanski dolžnosti.

Primorski Slovenci! pokažimo svetu, da ljubimo svoje brate, saj nas je ena mati rodila, ena mati nas redi.

Goriška čitalnica je uže sklenila, da napravi drugi mesec besedo v prid nesrečnim bratom na Kranjskem; ta izgled priporočamo v posnem vsem čitalnicam na Goriškem in Tržaškem.

Uredništvo „Sočo“, pa pobira milodare od posameznih oseb. — Vsak, še tako mali dar bomo radi sprejeli in po listu objavili. — Kar bomo po tej poti nabrali, pošljemo odboru za podporo stradajočih v Ljubljano.

Dozdaj so nam prišli sledeči darovi:

g D. v Gorici	flor. 3.—
„ K. „	„ 2.—
„ dr L. „	„ 1.—
„ Premrou Ljudevit v Gorici	„ 1.—
„ prof. Erjavec v Gorici	„ 2.—
	flor. 9.—

Uredništvo Soče.

Čitalnica uredništva.

G. M. R. n. D. Veče dopise moramo imeti vsaj v četrtek zvečer, kratke vesti vsaj v petek zjutra v rokah, ako hočete, da so v saboto v „Soči“ natisnjeni. Paulus „Irteklosma“ („das edle W:d“) lepo pozdravlja, Tr-ja pa nič, zato ker je kavo podražil. Dobro se imejte! — Kaj pa Šornac dela? — Nekterim gg. dopisnikom: Pretečene tedne smo dobivali toliko programov in tudi (zastarelih) popisov o besedah, plesih i. t. d. da nam nij bilo mogoče vseh natisniti. Lepo prosimo, oprostite!

G. dopisnik iz Koprive. — Nij za nas; o surovostih vaših starešinu ne maramo svetu poročati in potem bi morali zvedeti Vaše ime, da lahko sodimo, če se smemo zanesti.

G. V. T. v Sežani. — Dopis ob uradnji smo prinesli o svojem času nekoliko predelan; menda ste ga čitali; zadnji dopis se tiče samih oseb in mi se radi varujemo osobnosti. — Vašo obljubo jemljemo radi na znanje, in se nadajamo, da jo boste spolnili. — Če je kaj novega tam, pišite nam. —

G. M. v Tominu. — G. K. nam je pokazal Vaše 2 pismi. — Za „poslana“ nij uredništvo odgovorno. — D. še vedel nij, da je C.-Z. Naj Z. piše uredništvu in naj mu razloži

faktum; potem se bode reč popravila. Da bi bil pa celi odbor odgovoren za kako napako arrangeurja ali drugega odbornika, ta je nova.

Trgovske in kmetijske vesti

(Neposredna kupčija z vinom.) Ker naši vinski trgovci večidel ne poznajo razločka med neposredno, to je vinsko kupčijo iz vira, ali boljše naravnost od lastnika in vinorejca, in med posredno, to je od vinskega trgovca ali vinskih zalog v Gorici, naj nam bilo dovoljeno, da danes o tem nekoliko spregovorimo.

Prvi vzrok, da tega razločka ne poznajo, so skoraj enake cene v mestu in okolici, in to jih ravno moti, ker mislijo da si zaradi voznine še večje stroške napravijo, ako gredo v okolico; torej se nevedoma raj v mestu preskrbuje. Kdo nam pa garantuje, da so ta vina okolišnim enaka, da so tako močna, čista in tako dobrega okusa. Nobeden! Vsak pameten trgovec mora pomisliti, da posredniki v mestu morajo tudi svoj in še — obili dobček imeti, ako hočejo zhajati, tedaj nij mogoče, da bi prodajali taka vina in po tej ceni, kakor na deželi in sicer:

1. Ker zaradi voznine iz mesta in zopet nazaj, zaradi pretakanja vina tu in tam, cestnine, na in razkladanja nastanejo veliki stroški.

2. Navadno pride pri taki kupčiji tudi mešetarija vmes.

3. Pri vednem prelivanju in prevozu vino na moči in okusu veliko zgubi, ker pride se zrakom preveč v dotiko, po dolgi leži v kletih se pa tudi usuši, to zgubo si mora trgovec tudi povrniti.

Kako zamorejo prodajati tedaj vina po taki ali vsaj malo viši ceni kakor v okolici, in vendar se to godi; to je pa le mogoče ako slabeja in ceneja vina z boljšimi in dražjimi mešajo — kakor se je pisatelju teh vrstic pripetilo, da mu je bilo ponudeno vino furlansko z dalmatinskim mešano za pravega furlana — ali pa da drugači, umetno in špekulantno ž njim ravnaajo, kar na tem mestu ne moremo razpravljati.

Marsikdo bi nam znal odgovoriti, da veliki vinski trgovci se večidel o trgatvi založe. Pravi ali o tem času so nova vina navadno draga, ker se jih na Kranjsko in Koroško največ izvozi, in od trgatve do sedaj leži kapital urtev. Kje so obresti? Gotovo pri zopetnji prodaji uračunjeni!

Da mestni veliki trgovci deloma boljši shajajo je le toliko istine, da pri nekaterih posameznih vinorejcih, vina že na trti kupujajo, ko je še grozdlje zeleno, kajti kader kmet denarja potrebuje, si pomaga, kjer more. Tu bi bila zopet na pravem mestu goriška ljudska banka, ki bi kmetom o potrebah denar posojevala, kojega bi ti hvaležni in z obrestimi o svojem času radi vračali; o deralcem pa bi se tako v okom prišlo.

Na vsak način ima direktna vinska kupčija prednost proti posredni; vemo vsaj, da kupimo naravno dobro piječ, pri poštenih domačinih se dajo tudi cene nekoliko znižati, potem se dobi na vsaki kvinč 1. bokal povrhi za drožje, in za majhno odškodnino pripeljejo na železnično postajo. — Ko bi se enkrat ta navada vkoreninila, in zunajni trgovci z našimi vinorejci boljše spoznali, potem bi se dalo vse tudi pismeno olpraviti.

Našega sedajnega članka glavni namen je, da bi tako vzajemno podpirali narodno trgovstvo, da bi denar bolj v domačih rokah ostajal, ob enem pa smo pokazali trgovskemu občinstvu pravo prospešno pot pri nakupovanju vin.

Vinski trgovci pozor tedaj! — le pri studencu se zajema čista voda.

V današnjem ceniku so vse vinske cene natančno zaznamvane.

Cenik raznega blaga

	na goriškem trgu.			
	polonik po gl.	3.30	do gl.	3.40
Pšenica	„	2.30	„	2.50
Rž	„	2.50	„	2.65
Turšica	„	3.—	„	3.40
Ječmen, pehan	„	2.—	„	—
„ cel	„	3.20	„	3.80
Fežol	„	1.40	„	1.60
Oves	„	2.—	„	2.20
Ajda	„	11.50	„	12.50
Rajž prve vrste cent	„	10.50	„	11.—
„ druge	„	1.90	„	2.10
Seno	„	1.20	„	1.40
Slama	„	35.—	„	38.—
Slanina (špeh)	„	3.—	„	3.50
Krompir	„	12.50	„	13.50
Vino, belo briško kvinč	„	13.50	„	14.—
„ črno furlansko	„	13.—	„	14.—
„ belo dorubersko	„	14.—	„	15.—
„ črno	„	15.—	„	18.—
„ kraško	„	11.—	„	12.—
„ ipavsko srednje	„	12.—	„	15.—
„ „ boljši	„		„	